

Конспект уроку № 216

Декомунізація, деколонізація, дерусифікація

Link to audio: ukrainianlessons.com/episode216

Вступ

Привіт-привіт! Це Анна Огойко, і це подкаст «Уроки української» — подкаст для всіх, хто вивчає і любить українську мову.

І сьогодні у нас епізод для всіх, хто любить не лише українську мову, а й Україну — Україну як **суверенну**, незалежну, **соборну** державу.

Ми поговоримо сьогодні про такі важливі процеси у **сучасній** історії України, як **декомунізація**, **деколонізація** і **дерусифікація**.

Очевидно, що зараз, під час війни, в Україні відбуваються такі важливі історичні процеси, які **назавжди** змінюють нашу країну і навіть наш спосіб мислення. Більше про це я розповім сьогодні.

Як завжди, спочатку **запропоную** вам кілька питань, на які ви можете спробувати дати відповіді, коли слухаєте мою **розповідь**. Також ці питання будуть у конспекті уроку, щоб ви могли **записати** відповіді.

І також там буде **словничок** — список слів, які допоможуть вам краще зрозуміти сьогоднішній епізод.

Почнімо!

суверенний — sovereign

соборний — united

сучасний — contemporary

декомунізація — decommunization

деколонізація — decolonization

дерусифікація — derussification

назавжди — forever

запропонувати — to suggest, to offer
(*perfective*)

розповідь — story, narrative

записувати, записати — to write down
(*imperfective, perfective*)

словничок — dictionary (*diminutive*)

Почнімо! — Let's begin!

?? Запитання до епізоду

1. Коли Україна була проголошена незалежною вперше?

2. Яка подія дала поштовх декомунізації в Україні?

3. Яка подія дала поштовх деколонізації в Україні?

4. Яка організація регулює проведення декомунізації та деколонізації?

5. Який відсоток українців мали позитивне ставлення до Радянського Союзу в 2020 році?
Як цей відсоток змінився у 2022 році?

Словничок

захопіти владу	to seize power
поворотний момент	turning point
дати поштовх	to give a boost, to cause
засудити	to condemn
засудження	condemnation, conviction
перейменування	renaming
вшанування	commemoration, tribute
архів	archive
пам'ятник	monument
знесення	demolition
не мати нічого спільного	to have nothing in common
мислення	thinking, mindset
хабарі	bribes

Декомунізація, деколонізація, дерусифікація

Україна стала **незалежною** у 1991 році, але це не вперше
Україна **здобула** незалежність.

Нагадаю, що **вперше** Україна була **проголошена** незалежною у 1918 році — тоді це була Українська Народна Республіка.

На жаль, тоді ця незалежність **тривала недовго**, тому що до влади швидко прийшли **більшовики** і **захопили владу** в Україні, таким чином зробивши Україну комуністичною державою і частиною великої держави СРСР.

Фактично це була **окупація** України — спочатку Східної та Центральної України, а на початку Другої світової війни також окупація західноукраїнських земель **за домовленістю з нацистською** Німеччиною.

Ця окупація України **Радянським Союзом** тривала з 1917 до 1991 року і **супроводжувалась** такими явищами, як русифікація, **репресії**, депортація, терор, **голодомори** і **геноцид**. Я думаю, тепер ви розумієте, чому це можна називати окупацією.

незалежний — independent
здобувати, здобути — to gain, to achieve
(*imperfective, perfective*)
вперше — for the first time
проголошений — declared, proclaimed

тривати — to last (*imperfective*)
недовго — briefly
більшовик — Bolshevik (*noun*)

окупація — occupation

за домовленістю — by arrangement
нацистський — Nazi (*adjective*)
Радянський Союз — Soviet Union
супроводжуватися — to be accompanied
репресії — repressions
голодомір — artificial famine
геноцид — genocide

Конспект уроку №216

Декомунізація, деколонізація, дерусифікація

І коли Україна стала незалежною, люди почали дізнаватися про усі ці явища, які **відбувалися** в Радянському Союзі. Але, як не дивно, у 90-х роках, коли Україна вже була незалежною, у багатьох людей досі була **ілюзія** про Радянський Союз як щось позитивне, приємне, гарне минуле, до якого хочеться повернутися.

Все це, звичайно, було **наслідком** тотальної пропаганди Комуністичної партії, а потім політики **Російської Федерації** в Україні. На жаль, в Україні у 90-х роках було дуже багато впливу Росії у політиці, в економіці, в культурі.

Наприклад, я пам'ятаю, коли я була маленькою, у нас було дуже багато книг російською, дуже багато російської мови на телебаченні, російських **серіалів**, які **пропагували** зовсім **чужі** для нас ідеї.

Таким чином, в Україні у 90-х роках і далі довго не відбувалися декомунізація і деколонізація. Люди були просто не зацікавлені у тому, щоб це робити, а українські політики часто мали зв'язки з Росією і не хотіли **засмутити** чи **розізнити** Російську Федерацію політикою декомунізації.

Це, **мабуть**, була одна з найбільших проблем України всі ці роки. Це **стримувало** наш рух вперед до розвитку як **самостійної** держави і стримувало розвиток і **напрямок** до Європейського Союзу.

І **нарешті**, у 2013-14-му роках стався **поворотний момент**. Це була **Революція гідності**, коли люди вийшли на **Майдан** протестувати через **негідну** поведінку влади і **припинення** шляху до Європейського Союзу. Саме Революція гідності **дала поштовх** декомунізації в Україні.

Що таке декомунізація? Фактично, це певні **заходи**, спрямовані на **звільнення** від впливу і наслідків комуністичної ідеології в усіх сферах життя **суспільства**.

Можна сказати, що декомунізація в Україні фактично почалася після Революції гідності, а саме у 2015 році, коли президент України Петро Порошенко **підписав** чотири важливі закони. Пропону **розглянути** ці закони.

Перший закон — «Про **засудження** комуністичного та націонал-соціалістичного тоталітарних режимів та заборону використання їх **символіки**». Тобто, цей закон **засуджує** усі тоталітарні режими, а саме ті, які вплинули на Україну — це комуністичний і нацистський режим.

І також запроваджено **відповідальність** за **пропаганду** цих режимів і встановлена процедура **перейменування** об'єктів, які носять комуністичні назви (наприклад, це назви вулиць,

відбуватися, відбутися — to happen
(*imperfective, perfective*)
ілюзія — illusion

наслідок — result, consequence
Російська Федерація —
Russian Federation

серіал — TV series
пропагувати — to promote, to endorse
(*imperfective*)
чужий — alien (*adjective*)

засмучувати, засмутити — to upset
(*imperfective, perfective*)
розізнити — to make angry (*perfective*)
мабуть — maybe, perhaps
стримувати — to restrain (*imperfective*)
самостійний — independent
напрямок — direction

нарешті — finally, at last
Революція гідності — Revolution of Dignity
Майдан — Euromaidan
негідний — unworthy
припинення — termination

заходи — measures, arrangements
звільнення — liberation
суспільство — society

підписувати, підписати — to sign
(*imperfective, perfective*)
розглядати, розглянути — to consider
(*imperfective, perfective*)

символіка — symbolics, tokens

відповідальність — responsibility
пропаганда — propaganda

пам'ятників), і **заборонено** використовувати символи цих режимів.

Другий закон — Закон «Про правовий статус та **вшанування** пам'яті учасників **боротьби** за незалежність України у XX столітті». Цей закон **визнає** факт агресії радянської Росії проти України, тобто той факт, що Росія фактично окупувала і **анексувала** Україну, і це відбувалося протягом всього **існування** Радянського Союзу.

Також закон **визначає**, що у 1991 році Україна **відновила** свою незалежність, яка була вже у 1918 році, і закон надає офіційного статусу таким організаціям, як **Українська повстанська армія** та **Організація українських націоналістів**.

Третій закон — «Про вшанування перемоги над нацизмом у Другій світовій війні». Цей закон фактично закріпив офіційні терміни — тепер ми називаємо Другу світову війну так, як її називають у всьому світі — Друга світова війна, а не Велика Вітчизняна війна, як називають її в Росії.

Цей закон **затверджує** 8 травня як День пам'яті та **примирення**, а 9 травня як День перемоги над нацизмом. Раніше ми святкували тільки 9 травня — День перемоги.

І останній, четвертий закон — Закон «Про доступ до **архівів** органів репресій комуністичного тоталітарного режиму». Цей закон відкриває доступ до архівів радянських **репресивних органів**, щоб **викрити злочини** комунізму та масові **порушення** прав людини.

Отже, коли ці чотири закони набули чинності в Україні, справді почались **суттєві** зміни. Почався так званий «ленінопад», коли люди **стихійно зносили** пам'ятники Леніну в різних містах.

Так, в Україні до цього було дуже багато пам'ятників Леніну та іншим комуністичним **вождям**, і після прийняття цих законів їх можна було офіційно зносити.

Також перейменовували географічні об'єкти та вулиці. Наприклад, ви чули, мабуть, що Дніпропетровськ став **Дніпром**, а Кіровоград — **Кропивницьким**. Всього після прийняття закону було перейменовано 32 міста, 955 сіл і **селищ** і 52 тисячі вулиць, знято 2,5 тисячі пам'ятників Леніну та іншим вождям.

Дуже активну роботу тут проводить Український інститут національної пам'яті. Вони дають певні **вказівки** для органів влади, які назви треба змінювати і як краще це проводити.

Звичайно, процес перейменування і **знесення** пам'ятників відбувався не без протестів. Багато проросійських організацій влаштовували протести та **саботували** декомунізацію, особливо

заборонено — (it is) forbidden

боротьба — fight, struggle

визнавати, визнати — to acknowledge
(imperfective, perfective)

анексувати — to annex (perfective)

існування — existence

визначати, визначити — to determine
(imperfective, perfective)

відновлювати, відновити — to restore,
to renew (imperfective, perfective)

Українська повстанська армія —

Ukrainian Insurgent Army

Організація українських націоналістів —

Organization of Ukrainian Nationalists

затверджувати, затвердити — to approve
(imperfective, perfective)

примирення — reconciliation

репресивний орган — repressive authority

викривати, викрити — to reveal
(imperfective, perfective)

злочин — crime

порушення — violation, breach

суттєвий — considerable

стихійно — spontaneously

зносити, знести — to demolish
(imperfective, perfective)

вождь — leader, tribe chief

Дніпро — Dnipro

(city in southeastern Ukraine)

Кропивницький — Kropyvnytskyi

(city in central Ukraine)

селище — village

вказівка — indication, guidance

саботувати — to sabotage (imperfective)

у великих містах на сході, як-от Харків, а також в Одесі.

Справді, у той час не всі українці **підтримували** декомунізацію — це підтверджує **статистика** з 2020 року. Тоді було проведене **опитування**, за результатами якого 49% українців відповіли, що **розпад** Радянського Союзу — це було добре, але 31% українців відповіли, що розпад Радянського Союзу — це було погано.

Тобто, майже **третина** українців мали позитивне **ставлення** до Радянського Союзу. Нагадаю, це був 2020 рік.

І цікаво те, що ця статистика суттєво змінилася останнім часом, після **повномасштабного вторгнення**. **Подібне** опитування було проведено наприкінці 2022 року, і тепер ми маємо 73% українців, які позитивно **оцінюють** розпад Радянського Союзу, і 12% оцінюють його негативно.

Очевидно, брутальне вторгнення Російської Федерації до України показало справжні обличчя і Росії, і Радянського Союзу, і Російської імперії — усіх цих **утворень**, які завжди хотіли окупувати Україну.

Отже, з початком повномасштабного вторгнення люди були настільки розлючені, що почали активніше декомунізувати Україну і перейшли до активної деколонізації.

Деколонізація уже була пов'язана не тільки з комунізмом, а з будь-якими **проявами** російської імперської політики. Тобто, тепер деколонізація має на меті **позбутися** всього, що пов'язує нас з Росією, Російською імперією: це російські письменники, поети, **діячі** сучасної культури в Росії.

Наприклад, раніше багато вулиць в Україні мали назви російських поетів. Дуже багато по всій Україні було вулиць **Пушкіна**, **Гагаріна** і, очевидно, зараз, під час війни, це було важливо прибрати.

Тому, у зв'язку з новими обставинами, у березні 2023 року було прийнято Закон України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію **топонімів**».

Топонімія — це назви географічних об'єктів, міст, вулиць, тому ті вулиці, які я назвала — Пушкіна, Суворова, Кутузова, Московська вулиця, Сахалінська — усі ці назви замінили.

Так само це стосується назв **товарів**, наприклад. Я пам'ятаю, в Україні завжди був популярним «російський» сир — це така назва типу жовтого сиру, а тепер його перейменовують. Так само, наприклад, «московська» **ковбаса** — тепер вона або «українська» або «київська», а на Західній Україні її перейменовували на «**бандерівську**».

підтримувати, підтримати — to support
(*imperfective, perfective*)

статистика — statistics, data

опитування — poll

розпад — dissolution

третина — one third

ставлення — attitude

повномасштабне вторгнення —
full-scale invasion

подібний — similar

оцінювати, оцінити — to assess,
to estimate (*imperfective, perfective*)

очевидно — obviously

брутальний — brutal

утворення — formation(s)

прояв — manifestation, display

позбуватися, позбутися — to get rid of
(*imperfective, perfective*)

діяч — activist

Пушкін — Pushkin (Russian poet)

Гагарін — Gagarin
(Soviet/Russian astronaut)

топонімія — toponymy

товар — goods (*singular*)

ковбаса — sausage

бандерівський — Bandera (named after
Stepan Bandera, a far-right leader of the
radical wing of the Organization of Ukrainian
Nationalists) (*adjective*)

Також цей Закон про деколонізацію забороняє використання символіки російської імперської політики: це прапори Росії у різні історичні періоди, портрети російських діячів, **георгіївська стрічка**, зображення кремля у позитивному його зображенні (звичайно, якщо це кремль, який **горить** — це може бути).

Паралельно відбувається дерусифікація, тобто **уникання** російської мови. Про це ми говорили детальніше в епізоді про мовну політику в цьому сезоні. Фактично, дерусифікація проводиться згідно з Законом України «Про **забезпечення** функціонування української мови як державної».

Отже, деколонізація, дерусифікація, декомунізація — усі ці процеси зараз мають набагато більшу підтримку **населення**, тому що вони відбуваються **на фоні** війни і ми **не** хочемо **мати нічого спільного** з країною-окупантом.

Ці процеси відбуваються **на рівні** законів, знесення пам'ятників, але останній момент, який я хочу згадати, це так звана «деколонізація **мислення**».

Річ у тім, що в радянські часи була проведена дуже добра робота над створенням **так званого** «homo sovieticus» — «людини радянської».

Це людина, яка мислить так само, як усі, діє згідно з пропагандою держави, людина, яка дає **хабарі**, **намагається** всюди знайти якийсь **хитрий** спосіб вирішення. «Гомо советікус» не розуміє демократичних **цінностей**, думає тільки про себе.

Тому зараз є **сподівання**, що хоча це все відбувається в **жахливих** умовах війни, українці будуть **відходити** від цього такого радянського чи совкового способу мислення.

Так, багато українців, коли говорять про Радянський Союз, називають його «совок»: «совок», «совковий», «совкове мислення», «совкові часи». Цей термін звучить дуже **пейоративно** — тобто, це сленг, який **принижує, опускає** значення Радянського Союзу, говорить про нього як щось смішне, негативне.

Я сподіваюся, що тепер, в нових умовах українці зможуть назавжди **попрощатися** з совком, зможуть сказати: «Бувай, совок!»

георгіївська стрічка — ribbon of St. George (Russian military symbol)

горіти — to burn (*imperfective*)

уникання — avoidance

забезпечення — ensuring

населення — population

на фоні — in the background

на рівні — at the level

так званий — so-called

намагáтися — to try (*imperfective*)

хитрий — sly

цінності — values

сподівання — hope

жахливий — horrible

відхóдити, відійти — to leave, to stay away (*imperfective, perfective*)

пейоративно — pejoratively

прини́жувати, прини́зити — to humiliate (*imperfective, perfective*)

опуска́ти, опустити — to reduce (*imperfective, perfective*)

попроща́тися — to say goodbye (*perfective*)

✓ Відповіді на запитання

1. Коли Україна була проголошена незалежною вперше?
Уперше (У перший раз) Україна була проголошена незалежною у 1918 році.
2. Яка подія дала поштовх декомунізації в Україні?
Революція гідності дала поштовх декомунізації в Україні в 2014 році.
3. Яка подія дала поштовх деколонізації в Україні?
Повномасштабне вторгнення Росії до України у 2022 році дало поштовх деколонізації в Україні.
4. Яка організація регулює проведення декомунізації та деколонізації?
Український інститут національної пам'яті регулює проведення декомунізації та деколонізації.
5. Який відсоток українців мали позитивне ставлення до Радянського Союзу в 2020 році? Як цей відсоток змінився у 2022 році?
У 2020 році 31% українців (третина українців) мали позитивне ставлення до Радянського Союзу. У 2022 році цей відсоток змінився (впав, опустівся) до 12%.

Словничок (з прикладами)

захоплювати, захопити владу - До влади швидко прийшли більшовики й захопили владу в Україні. - Це був заклик братися за зброю і захоплювати владу.	to seize power (<i>imperfective, perfective</i>) - The Bolsheviks quickly came to power and seized power in Ukraine. - It was a call to take up arms and seize power.
поворотний момент - І нарешті, у 2013-14-му роках стався поворотний момент. - Цей саміт буде поворотним моментом, вважають експерти.	turning point - And finally, a turning point happened in 2013-2014. - This summit will be a turning point, experts believe.
давати, дати поштовх - Саме Революція гідності дала поштовх декомунізації в Україні. - Технічний прогрес часто дає поштовх змінам у політичному устрої.	to give a boost, to cause (<i>imperfective, perfective</i>) - It was the Revolution of Dignity that gave a boost to decommunization in Ukraine. - Technological progress often gives impetus to changes in the political system.
засуджувати, засудити - Цей закон засуджує всі тоталітарні режими. - Суд засудив його до 11 років позбавлення волі.	to condemn, to sentence (<i>imperfective, perfective</i>) - This law condemns all totalitarian regimes. - The court sentenced him to 11 years of imprisonment.
засудження - Перший закон — «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного тоталітарних режимів та заборону використання їх символіки». - Ця постанова сприяла засудженню комунізму.	condemnation, conviction - The first law is «On the condemnation of communist and national socialist totalitarian regimes and the prohibition of the use of their symbols». - This resolution contributed to the condemnation of communism.

перейменування - Встановлена процедура перейменування об'єктів, які носять комуністичні назви. - Процес перейменування і знесення пам'ятників відбувався не без протестів.	renaming - The procedure for renaming objects bearing communist names has been established. - The process of renaming and demolishing monuments did not happen without protests.
вшанування - Другий закон — Закон «Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті». - Для вшанування пам'яті загиблих було відправлено панахиду.	commemoration, tribute - The second law is the Law «On the Legal Status and Commemoration of the Fighters for Ukraine's Independence in the 20th Century». - A memorial service was held as a tribute to the victims.
архів - Цей закон відкриває доступ до архівів радянських репресивних органів. - Центр буде обладнаний електронним архівом. - Дослідниця працювала з документами в українських архівах.	archive - This law opens access to the archives of the Soviet repressive bodies. - The center will be equipped with an electronic archive. - The researcher worked with documents in Ukrainian archives.
пам'ятник - В Україні до цього було дуже багато пам'ятників Леніну та іншим комуністичним вождям. - Понад 2,5 тисячі пам'ятників вождям комуністичного режиму було демонтовано.	monument - Before that, there were many monuments to Lenin and other communist leaders in Ukraine. - More than 2,500 monuments to the leaders of the communist regime were dismantled.
знесення - Законопроект передбачає знесення незаконно споруджених об'єктів. Знесення пам'ятників Пушкіну в Україні часто називають «пушкінопад».	demolition - The draft law provides for the demolition of illegally constructed objects. - The demolition of Pushkin monuments in Ukraine is often called «Pushkinopad».

не мати нічого спільного • Ми не хочемо мати нічого спільного з країною-окупантом. • Ці стереотипи не мають нічого спільного з реальним Китаєм.	to have nothing in common • We want to have nothing in common with the occupying country. • These stereotypes have nothing to do with real China.
мислення • Останній момент, який я хочу згадати, це так звана «деколонізація мислення». • Українці будуть відходити від цього такого радянського чи совкового способу мислення.	thinking, mindset • The last point I want to mention is the so-called «decolonization of mindset». • Ukrainians will move away from this Soviet or «Sovok» way of thinking.
хабар, хабарі • «Гомо совєтікус» — людина, яка дає хабарі, намагається всюди знайти якийсь хитрий спосіб вирішення. • Депутата затримали з півмільйонним хабарем.	bribe, bribes • «Homo sovieticus» is a person who gives bribes, tries everywhere to find some cunning solution. • The deputy was detained with a bribe of half a million.

Завершення

На сьогодні все!

Повний текст моєї розповіді з перекладом **складних** слів, а також словничок і **додаткові** приклади використання слів у реченнях, і три вправи для вашої практики ви знайдете в конспектах уроку.

Крім преміум конспектів, преміум-підписка містить Анкі **флеш-картки** зі словами зі словничків з епізодів.

Тому, якщо ви ще не оформили преміум, дізнавайтеся більше, як це зробити на сторінці: ukrainianlessons.com/season6.

А у мене все! Пишіть, що ви думаєте про цей епізод у **соцмережах** або нам на **пошту**. Мені завжди цікаво дізнатися вашу думку та ідеї для наступних епізодів.

Всього вам найкращого! Бережіть себе! Слава Україні і Слава Героям!

складний — difficult
додатковий — additional

флеш-картка — flashcard

соцмережа — social media
пошта — email, mail

Вправи

1

Опрацюйте таблицю:

Віддієслівні іменники	
Іменники, які походять від дієслів і називають процеси, називають віддієслівними . Такі слова переважно не утворюють форми множини.	
-ння	-ття
бажати → бажання використати → використання вшанувати → вшанування перейменувати → перейменування	жити → життя забути → забуття здобути → здобуття прибути → прибуття
-ення	-ба
засудити → засудження захопити → захоплення знести → знесення мислити → мислення	боротися → боротьба молотити → молотьба різати → різьба ходити → ходьба
-іння	усічення дієслова
вміти → вміння говорити → говоріння падати → падіння сидіти → сидіння	бігти → біг співати → спів розбирати → розбір розповідати → розповідь

Утворіть іменники від дієслів у реченнях:

- У минулому епізоді Анна **розповідала** про емоції під час війни.
_____ **Розповідь** _____ учительки містила корисну лексику на позначення емоцій.
- Українці **вшановують** пам'ять Героїв, що боролися за Україну у двадцятому столітті. Це регулює відповідний закон про _____ пам'яті борців за незалежність України.

3. У 1920-х роках більшовики **захопили** владу в Центральній та Східній Україні. Після Другої світової війни відбулося _____ західноукраїнських земель радянською владою.
4. Багато пам'ятників комуністичним вождям та російським діячам **зносять** по всій території України. _____ монументів називають за їхніми іменами: «ленінопад», «пушкінопад», «суворовопад» тощо.
5. За часів радянського тоталітарного режиму населення **забуло** про українських національних героїв. Ми не повинні допустити їхнього _____ в майбутньому.
6. На сьогодні **перейменували** кілька тисяч вулиць і населених пунктів в Україні. Київ, Краматорськ і Вінниця стали лідерами у сфері _____ топонімів, пов'язаних із Росією або СРСР, під час війни.
7. Уперше Україна **здобула** незалежність у 1918 році. Українські герої довгий час давали відсіч більшовикам для _____ самостійності.
8. Нове законодавство **засуджує** комуністичний і нацистський режими. Також це стосується _____ російської імперської політики та деколонізації топонімії.
9. Члени Організації українських націоналістів **боролися** проти радянських окупантів. Їхня _____ тривала від 1944 до 1956 року.
10. Завдяки епізоду ви змогли **розібратися** в основних рисах, притаманних декомунізації, деколонізації та дерусифікації в Україні. Цей _____ стане вам у пригоді для спілкування з українцями.
11. Росіяни **мислять** кардинально інакше, ніж українці. _____ українців характеризують волелюбність і нетерпимість до жорстокості.
12. Корисно **вміти** використовувати віддієслівні іменники. Це _____ є ознакою вільного володіння мовою.

2

Вставте слова з таблиці у пропуски в тексті:

вторгнення	ленінопад	поворотний момент	поштовх
репресивні органи	вожді	розпад	дерусифікація
знести	закон	здобути	гідність
законодавчий	символіка	заборона	

Декомунізація в Європі: основні тенденції

Після 1. _____ (р. в.) СРСР зі сфери його тоталітарного впливу вийшли десятки країн, що 2. _____ (мин. час) не лише незалежність, а й необхідність розбудови власних демократичних інституцій і боротьби з деструктивним спадком комуністичного режиму.

Які були характерні риси декомунізації в країнах Центрально-Східної Європи?

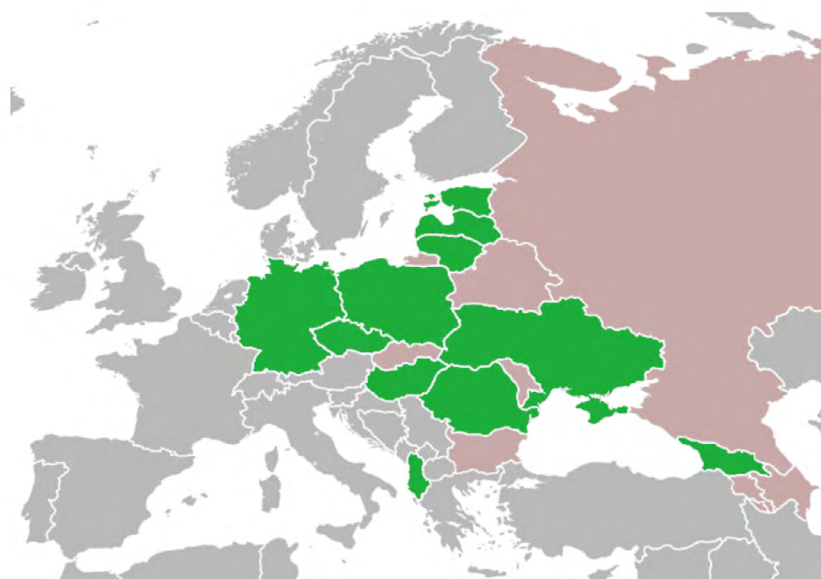
Люстрації

Феномен люстрації став першим кроком для демократизації багатьох країн зі сфери впливу Радянського Союзу. Він зазвичай полягав у тимчасовій 3. _____ (д. в.) обіймати державні посади колишнім функціонерам комуністичної партії та органам держслужб.

У Чехії, попри спротив президента Гавела, парламент підтримав процес люстрації, прийнявши окремий 4. _____ (з. в.). Він діяв від 1991 до кінця 2000 року (у Словаччині — до 1994 року).

У Польщі люстрація була спершу відкладена, але потім прийнята під тиском громадськості. В Угорщині, під керівництвом Віктора Орбана, процес люстрації був використаний для політичної боротьби та переслідування опозиції.

Країни, де проводилася чи проводиться люстрація влади (показані зеленим кольором).

Заборона комуністичної партії

Попри довготривалий тоталітарний вплив, Комуністична партія довгий час не заборонялася в багатьох країнах Центрально-Східної Європи. Навіть сьогодні Комуністична партія **Польщі** та **Чехії** продовжує існувати.

В **Україні** її заборонили у 2015 році невдовзі після Революції **5. _____** (р. в.); також успішні обмеження діяльності партії спостерігалися в **країнах Балтії**. В **Угорщині**, після закону 2012 року, Комуністична партія була змушена змінити назву.

Перейменування вулиць

Антикомуністичні протести в Центрально-Східній Європі в 1989-1993 роках призвели до стихійного перейменування сотень вулиць з іменами Леніна та інших комуністичних **6. _____** (р. в.).

Найбільш помітна декомунізація публічного простору відбувалася в **Хорватії** — на хвилі підйому націоналістичних настроїв і сербського вторгнення перейменування були спонтанні та без **7. _____** (р. в.) регулювання. Однак хорвати не заборонили комуністичну **8. _____** (з. в.), на відміну від **України** та **балтійських країн**.

Знесення пам'ятників

Це, мабуть, найпомітніше явище декомунізації у світі, що символізувало протест проти всього радянського. Найяскравіший приклад — **країни Балтії**, де цей процес мав кілька стадій: 1990-і, 2000-і та від 2022 року.

В **Естонії** частину монументів радянської доби демонтували, але в нульових почали переосмислювати їхнє значення й залишати в публічних просторах. **9.** _____
_____ (**н. в.**) (тобто демонтаж пам'ятників Леніну) був притаманний й іншим країнам цього регіону.

Повномасштабне **10.** _____ Росії в Україну дало новий
11. _____ (**з. в.**) цьому явищу. Масове знесення комуністичних пам'ятників уособлювало не лише декомунізацію, а й **12.** _____
(**з. в.**), відмежування від усього проросійського.

У **Латвії, Литві, Польщі** **13.** _____ (**мин. час**) не лише символи «перемоги» Червоної армії, а й пам'ятники російським діячам, як-от О. Пушкіну.

Пам'ятник Леніну в момент падіння (м. Хмельницький, Україна).

Відкриття архівів

Відкриття архівів спецслужб є ключовим елементом декомунізаційного процесу в Європі.

Це явище було довготривалим і складним: наприклад, у **Чехії** закон із забезпечення відкритого доступу до архівних колекцій ухвалили лише у 2008 році.

Найбільше значення мало розсекречення архівів **14.** _____
(р. в.) для досліджень злочинів комуністичної епохи.

Отже, заходи з декомунізації в країнах Європи символізували **15.** _____
(з. в.) у розриві з тоталітарним минулим та крок до демократичного майбутнього.

Джерела:

- [Декомунізація Східної Європи](#)
- [Декомунізація: як це відбувалося в Європі](#)
- [Як Україна спричинила нову хвилю декомунізації у постсовєцьких країнах](#)

3

Перекладіть українською мовою:

1. When Russia illegally seized power in Crimea, it became a turning point for Ukraine.

2. The demolition of this monument has nothing to do with the laws.

3. She has a modern, progressive way of thinking.

4. After the revolution, we observe the condemnation of corruption and punishment for bribes.

5. The renaming of the streets ensures the honoring of national heroes.

Відповіді на вправи

1

2. вшанування	6. перейменування	10. розбір
3. захоплення	7. здобуття	11. Мислення
4. Знесення	8. засудження	12. вміння
5. забуття	9. боротьба	

2

1. розпаду	6. вождів	11. поштовх
2. здобули	7. законодавчого	12. дерусифікацію
3. забороні	8. символіку	13. знесли
4. закон	9. Ленінопад	14. репресивних органів
5. гідності	10. вторгнення	15. поворотний момент

3

1. Коли Росія незаконно захопила владу в Криму, це стало поворотним моментом для України.
2. Знесення цього пам'ятника не має нічого спільного з законами (законодавством).
3. Вона має сучасний, прогресивний спосіб мислення (У неї сучасний, прогресивний спосіб мислення).
4. Після революції ми спостерігаємо засудження корупції та покарання за хабарі.
5. Перейменування вулиць забезпечує вшанування національних героїв.

